

GONDOLATOK A GAZDASÁGI FEJLŐDÉS MEGÍTÉLÉSÉHEZ

Magyar Közgazdasági Társaság
53. Közgazdász-vándorgyűlése

„FEJLŐDÉS ÉS FELZÁRKÓZÁS”

2015. szeptember 3 - 5.
Miskolci Egyetem

Dr. Belyó Pál

Fejlődés ? - Felzárkózás ?

Mi is a valós helyzet ? Mi történik a

- **Gazdaságban,**
- **Társadalomban,**
- **Politikában ?**

Hogy láttuk ezt 25 évvel ezelőtt?...

szabadság, demokrácia, piacgazdaság

És hogy láttuk 15 éve?...

Eu tagság...gyors növekedés...Kánaán...

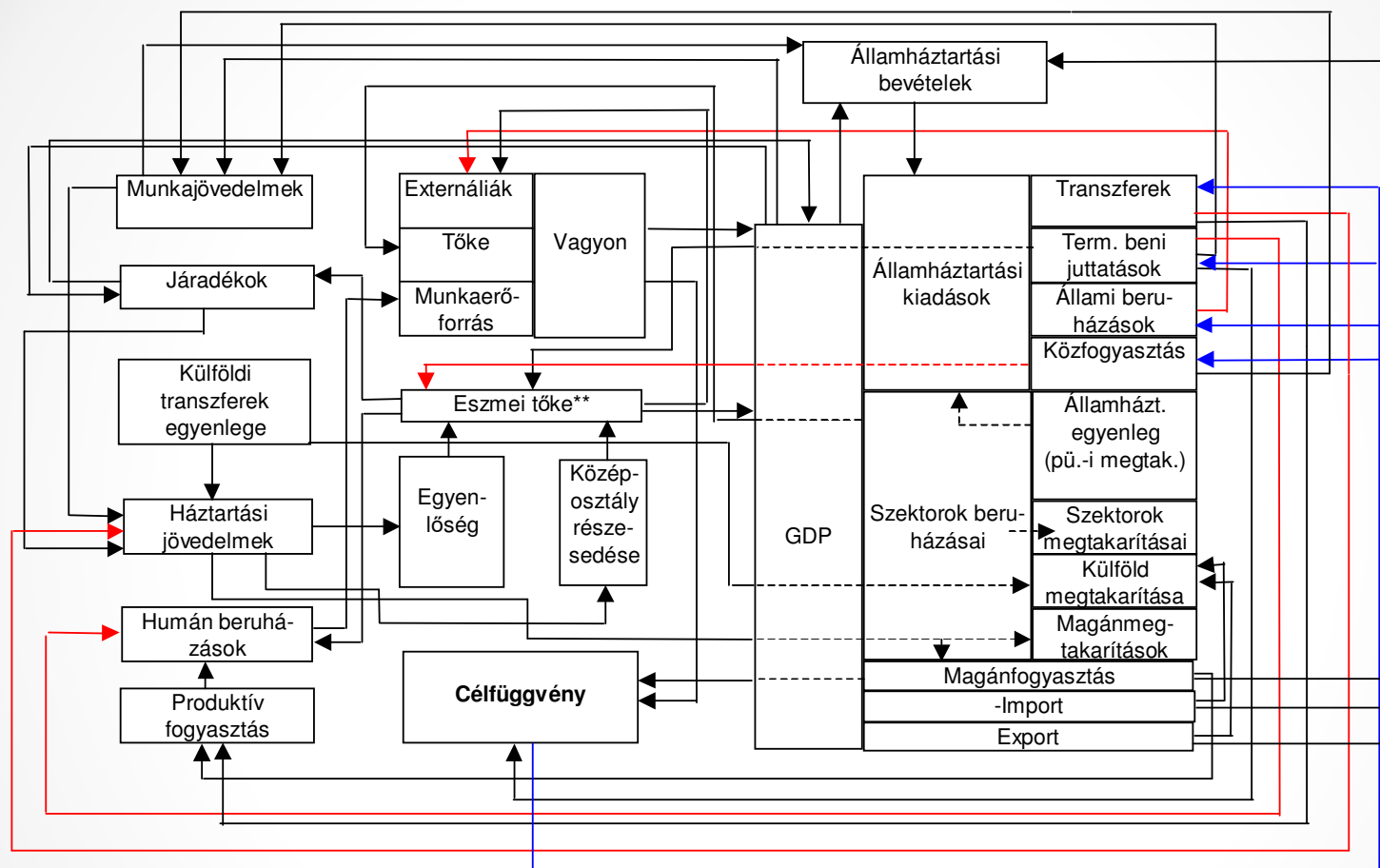
A gyors növekedés fenntarthatóságának tényezői és modellezhetősége

- **A hazai és külföldi tőkeáfordítások (Műszaki fejlődés - Hazai és külföldi tőke – Lakáshelyzet)**
- **A munkaerő újratermelésének gazdasági tényezői (Demográfiai helyzet, egészségügy, nyugdíjrendszer, oktatás, externáliák: ökológiai helyzet, infrastruktúra)**
- **Közigazgatás (Demokratikus intézményrendszer, Köz- és jog-biztonság, jogérvényesülés, versenyszabályozás, Uniós csatlakozás)**
- **A gazdasági növekedés társadalmi és egyéb tényezői (Állami újraelosztás, Járadékok, A polarizáció hatása, Szabadidő, Értékrend, Bizalom, Közmorál és társadalmi igazságosság)**

.....*Alapvetően bizakodóan, pozitívan!*

A SOCIO-LINE modell folyamatábrája*

Megjegyzés:

*/ ECOSTAT 2000. december

**/ A felhalmozott társadalmi tapasztalatok, a kiépült demokratikus intézmények és mechanizmusok összessége

A Socio-Line modell, mint a fenntartható növekedés modellje

Az állam szerepe a gazdasági jólét hosszú távú növekedésében

Közfogyasztás

Természetbeni juttatások

Lakossági transzferek

Kormányzati beruházások

Társadalmi célfüggvény

költségvetési bevételek

háztartási megtakarítások

ágazatok nettó pénzügyi megtakarításai

GDP termelés

tőkeállomány, tőkeberuházások

emberi tőke állománya és felhalmozása

folyó külföldi transzferek

vásárolt fogyasztás

munkajövedelmek

államháztartás bevételei

demokrácia, jövedelemegyenlőség,

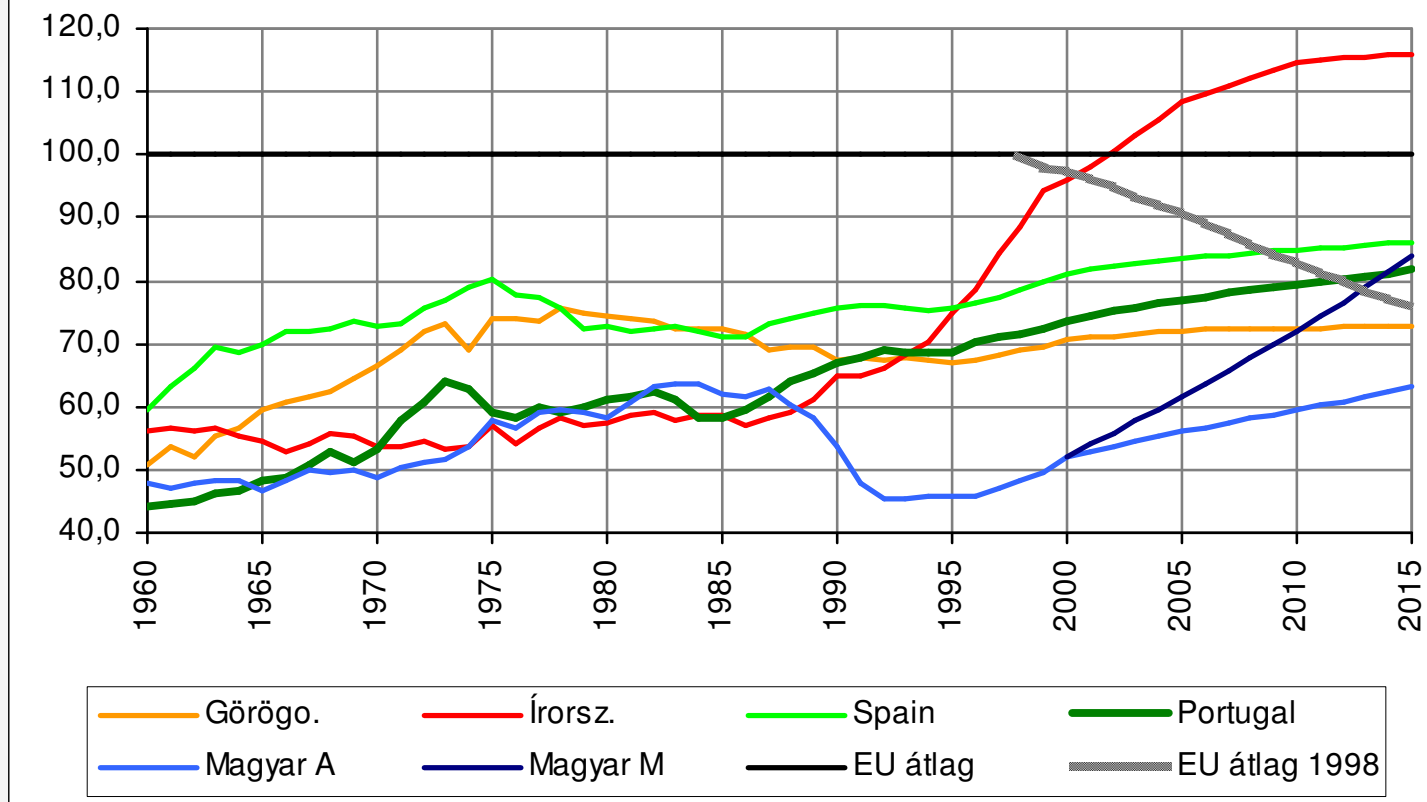
járadékok

A gazdaság növekedési pályája (1998. évi árakon, Mrd Ft)

.....ahogy 15 éve prognosztizáltuk

	2002-2005 évek	2006-2010 évek	2011-2015 évek
A GDP növekedése	4,2 %	4,7 %	5,2 %
Export	7,6 %	7,2 %	7,3 %
Import	8,1 %	7,1 %	7,2 %
Háztartások fogyasztása	3,7 %	3,7 %	4,1 %
Állóeszköz felhalmozás	5,6 %	6,0 %	6,7 %
Készletváltozás	8,0 %	7,8 %	7,4 %

GDP/fő aránya az Európai Unió átlagához képest (százalék)

..... A többség már akkor is pesszimistább volt

Mit gondoltak a magyar vállalatok még 2000-ben?

V Á L A S Z O K A K I H Í V Á S O K R A

	Megoszlás %
A marketing tevékenységük fokozása	52,0
A hazai piaci részesedés fenntartása	49,4
Jelentős műszaki fejlesztés végrehajtása	38,7
Más típusú tevékenység indítása	30,2
A piaci részesedés növelése belföldön	27,7
Az EU piacán javítani a piacra jutás esélyeit	22,9
Más nemzetközi piacokon fokozni a részesedést	19,2
A szomszédos tranzit országokban növelni a piaci részesedést	18,3
A vállalkozás létszámát csökkenteni	17,3
Kedvezményes hitelek felvétele nemzetközi szervezetektől	15,7
A hazai piaci részarányt visszafejleszteni	14,3
Európán kívüli piaci esélyek fokozása	5,9

.....**ma már kissé másképp látják!**

Hol tartunk a felzárkózásban?

Alapvető fontosságú a valós helyzet megismerése

A REÁLSZFÉRA HELYZETE – A VÁLLALKOZÁSOK FEJLŐDÉSÉNEK ELEMZÉSE

Gazdaságkutató cégek, pénzügyi szervezetek

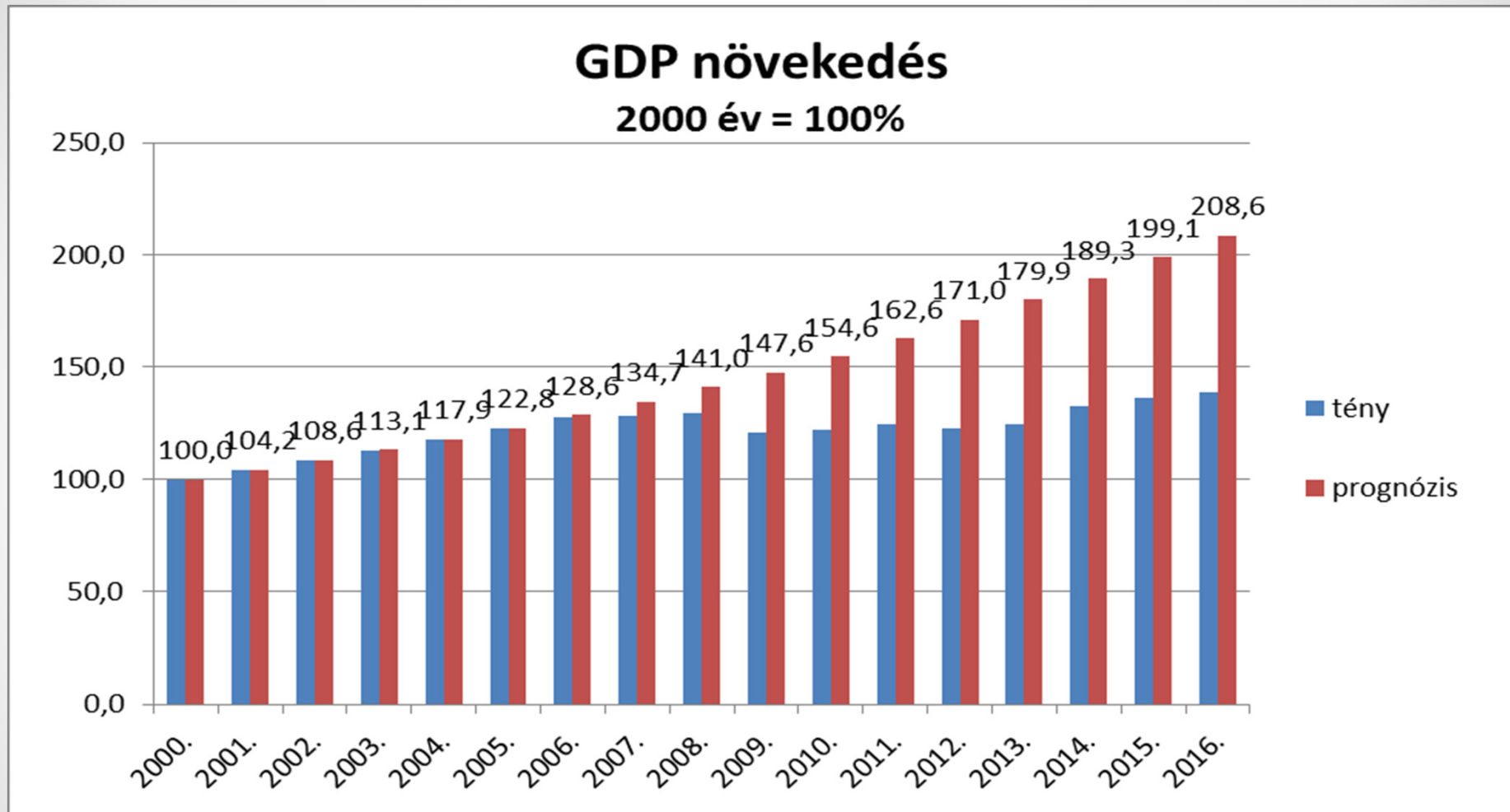
konjunktúra mutatói,
vállalati, lakossági bizalmi indexek
a vállalkozások helyzetének felmérése
gazdasági előrejelzései

Ezek mind egy irányba mutatnak

továbbra is lassabb a növekedés mint máshol,
lemaradunk...

bizonytalanok a gazdasági kilátások,
nem lesz gyors javulás...

.....jelentősen elmaradtunk az akkori becsléstől

Forrás: KSH, Ecostat, Policy Agenda

Reális mutatók alkalmazása...

PA - GAZDASÁGI FEJLŐDÉS INDEXE, KKV -INDEX

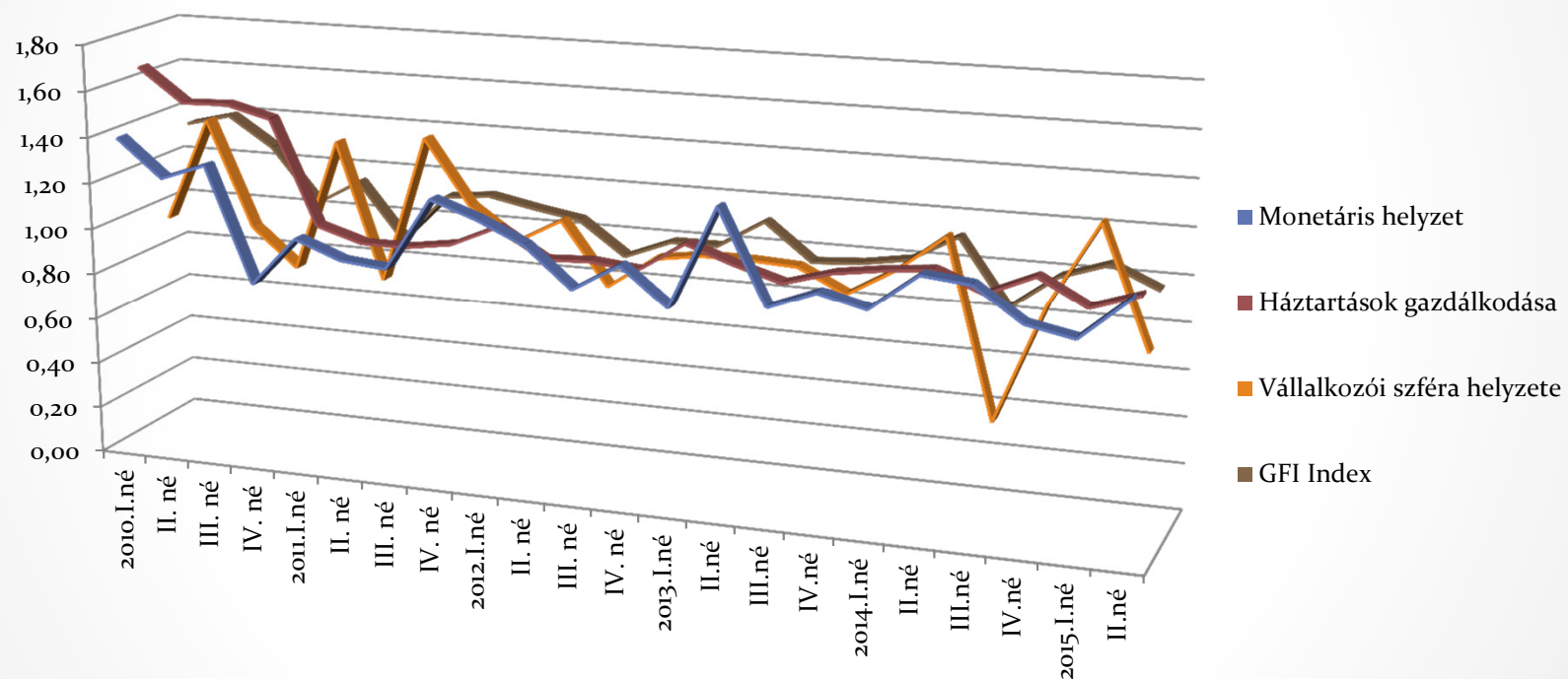
A **GFI** – indexet 3 fontos gazdasági részterületre csoportosított konkrét statisztikai felmérésekből származó mutatókból állítottuk össze, ezek;

- a magyar gazdaság monetáris és fiskális helyzete,
- a háztartások gazdálkodási folyamatai és
- elsősorban a vállalkozói szféra gazdálkodása.

A GAZDASÁGI FEJLŐDÉS INDEXÉNEK összetevői:

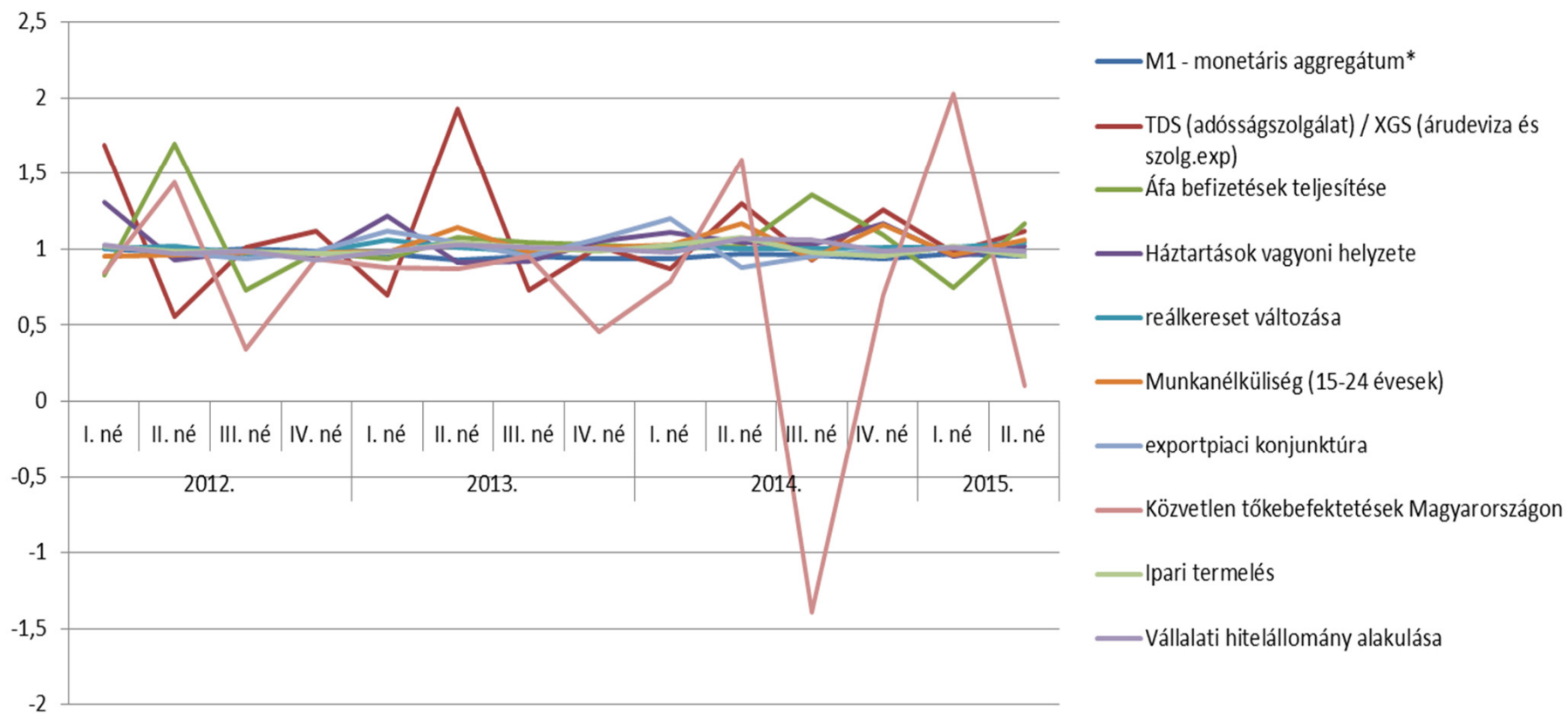
- **PÉNZÜGYI indikátorok**
  - M1 - monetáris aggregátum
  - TDS(adósságszolgálat)/XGS(árudeviza és szolgáltatás export)
  - Áfa befizetések teljesítése
- **HÁZTARTÁSOK indikátorai**
  - Háztartások vagyoni helyzete
  - Reálkereset változása
  - Munkanélküliség (15-24 évesek)
- **VÁLLALKOZÁSOK indikátorai**
  - Exportpiaci konjunktúra
  - Közvetlen tőkebefektetések Magyarországon
  - Ipari termelés
  - KKV vállalati hitelállomány alakulása

GAZDASÁGI FEJLŐDÉS INDEX (2010 - 2015)

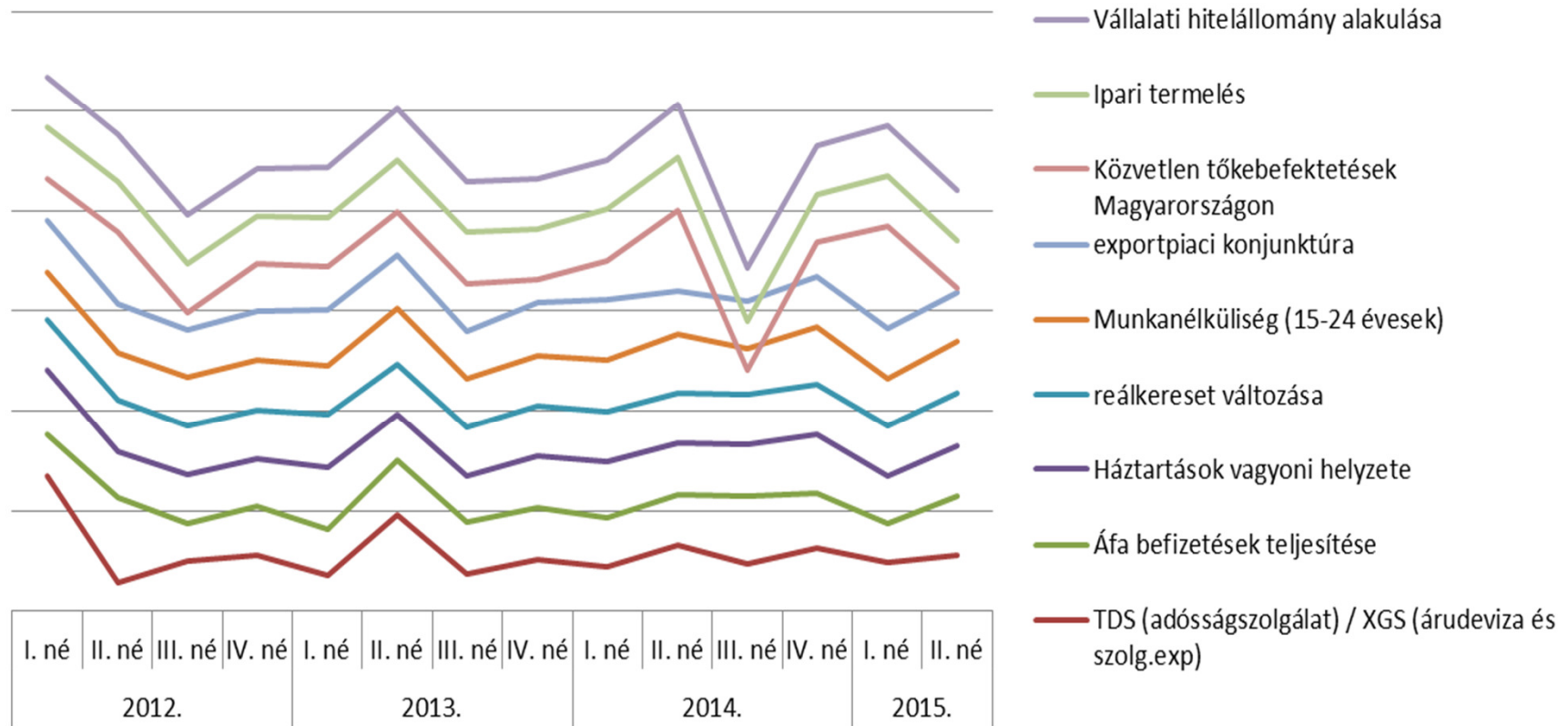
Forrás: Policy Agenda kutatása

GFI - INDIKÁTOROK változásai

Forrás: Policy Agenda kutatása

GFI - indikátorok változása

Forrás: Policy Agenda kutatása

A részindexek alakulása, a változások értéke

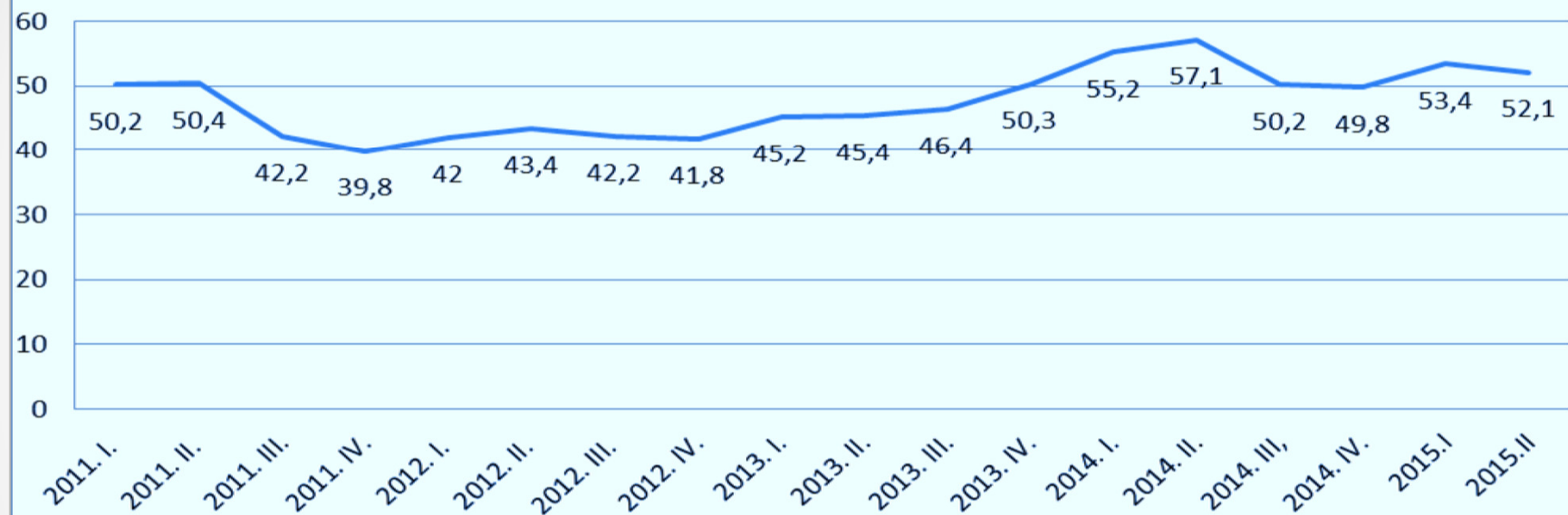
2010. év				2013. év				2014. év				2015. év	
I. né	II. né	III. né	IV. né	I. né	II. né	III. né	IV. né	I. né	II. né	III. né	IV. év	I. né	II. né
monetáris													
1,40	1,23	1,30	0,81	0,87	1,31	0,91	0,99	0,94	1,1	1,08	0,94	0,9	1,08
	-0,16	0,07	-0,50	-0,16	0,44	-0,4	0,08	-0,05	0,16	0,14	-0,14	-0,04	-0,04
háztartások													
1,67	1,52	1,53	1,48	1,09	1,02	0,96	1,02	1,05	1,07	0,99	1,10	0,97	1,04
	-0,14	0,01	-0,05	0,13	-0,07	-0,06	-0,06	0,03	0,02	-0,08	0,11	-0,13	-0,13
vállalkozások													
0,95	1,41	0,94	0,78	0,99	0,99	0,98	0,88	1	1,16	0,4	0,91	1,27	0,75
	0,45	-0,46	-0,17	0,03	0	-0,01	-0,1	0,12	0,16	-0,76	0,51	0,35	0,35
GFI Index													
1,30	1,39	1,23	1,00	0,98	1,11	0,95	0,96	1	1,1	0,82	0,98	1,05	0,96
	0,09	-0,16	-0,23	0	0,13	-0,16	0,01	0,04	0,2	-0,29	0,16	0,07	0,07

*/ A részindexek alakulása, a változások értéke

Forrás: Policy Agenda kutatása

A KKV-index értéke*

Forrás: IBS - Policy Agenda KKV indexe

A KKV –k negyedévenkénti hangulatváltozásai

2015-ben:

Továbbra sincs áttörés a gazdaságban
Csökkentek a gazdasági várakozások

2014-ben:

Mérséklődik az optimizmus a vállalkozók körében
Borúlátóak a magyar kis- és középvállalkozások
Nem látszik a gazdasági csoda
Az elmúlt válság után javuló konjunktúra

2013-ban:

Kezdenek reménykedni a hazai cégek
Tovább mérséklődhet a fejlődés
Még mindig bizonytalanok a cégvezetők
Nehezen éledezik a KKV szektor

2012-b en:

A kitörés még várat magára
A kiválás jellemzi a KKV-kat
Javultak a KKV-szektor kilátásai
A cégvezetők hitelt és több pályázati lehetőséget szeretnének

2011-ben:

Tovább romlottak a KKV-szektor kilátásai
Mélyponton a hazai kis-és középvállalkozások várakozásai
A kis- és középvállalkozások több segítséget várnának a bankoktól és az államtól
Nem változott jelentősen a magyar kis- és középvállalkozások jövőképe

2010-ben:

Borúlátóak a magyar kis- és középvállalkozások

A cégeknek véget ért a válság?

- **Mekkora volt tevékenységük visszaesésének mélypontja?**
  - 2011-ben 73%-ra esett 2008-hoz viszonyítva
- **Hogyan látják teljesítményüket 2008-hoz képest?**
  - 2015 közepén átlagosan 8%-os bővülést jeleztek
- **Milyenek tartják vállalkozásuk értékét?**
  - 2011-ben 7%-kal kevesebbre, de 2015-ben már 8%-kal többre becsülik
- **Helyzetkép a versenytársakhoz képest**
  - 2011-ben 34%-uknak romlott a pozíciója, de 2015-ben már csak 24%-uk jelzi ezt

NB.

Jelentős volt a vállalkozások „tisztulása”

A megszűnések oka egyre kevésbé a „felszámolás”

A cégük pozíciója – megítélése szerint – hogyan változott a versenytársaihoz képest 2008-2015 között?

válaszok	2011-es adat	2015-ös adat
jelentősen romlott	13%	11%
kissé romlott	21%	13%
nem változott	35%	45%
kissé javult	24%	21%
jelentősen javult	6%	9%

Forrás: IBS - Policy Agenda KKV kutatása

Hol tartunk a felzárkózásban?

Milyenek is akkor a reális esélyeink?

Gazdaságelemzők, gazdaságkutatók elemzései....

bizonytalan kilátások, nem lesz gyors javulás!

Helyünk az EU-ban és növekedési lemaradásunk...

az utolsók között?

Demokrácia és gazdasági fejlettség?

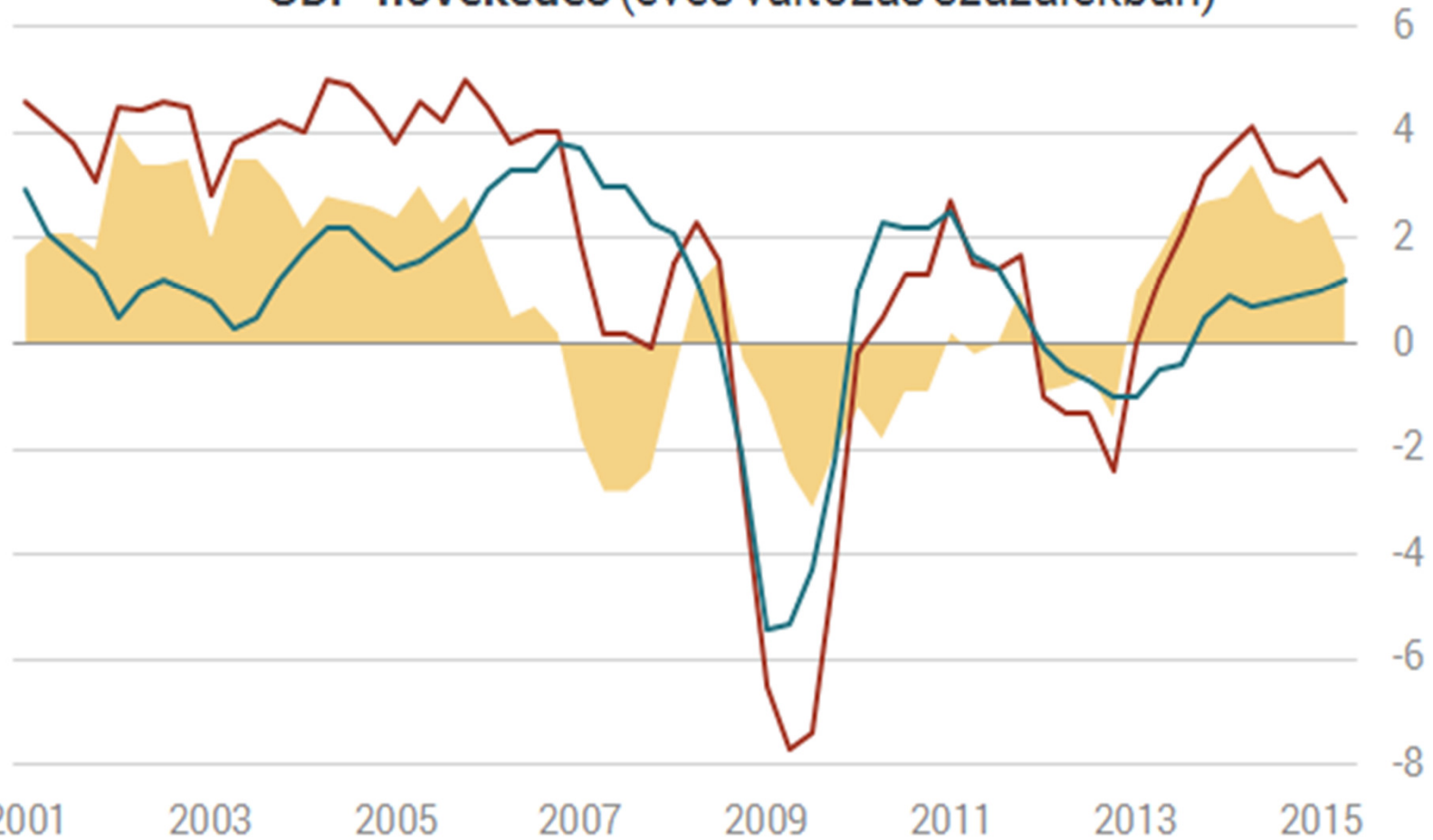
a „demokrácia deficit” mértéke ...és mérhetősége...

migráció, korrupció...

a kommunikáció és az objektivitás...

GDP, foglalkoztatottság, fogyasztás...stb

GDP-növekedés (éves változás százalékban)

* Mo.: naptárhatással ig. EZ.: szezonálisan igazítva

Forrás: KSH, Eurostat, Portfolio ■ különbség (%pont) — Magyarország — eurózóna

Konkluzió

Az egyidejű előrejelző indexek, a konjunktúra indexek az elmúlt években is jól mutatták a gazdaságban várható növekedés lehetőségeit és így utalnak az egész gazdaságban-társadalomban várhatóan bekövetkező változásokra...

PA Gazdasági Fejlődés Index: nem látszik a gazdasági csoda

A gazdasági növekedés fékeződik, továbbra sincs áttörés a gazdaságban

- **A pénzügyi helyzet feszültségekkel terhelt**
- **Saját vállalkozásukat féltik a cégvezetők**
  - **Tovább csökkentek a gazdasági várakozások**
  - **A gazdasági növekedést még nem érzik a végvezetők**
  - **Hol vannak az új munkahelyek?**
  - **A vállalati hitelfelvétel még alacsony**
- **Növekvő különbségek a háztartások helyzetében, a háztartások helyzete szélsőségesen differenciált**

Mi is akkor a legfőbb problémánk? Igaz-e....

„A gazdasági fejlettség előfeltétele a demokráciának”

Mi lehet a megoldás? Amit már ezerszer megfogalmaztunk...

reális, objektív helyzetfelmérés

**a gazdaság valamennyi területén a gyors, megalapozott
fejlődés beindítása**

a vállalkozások európai szintű támogatása

**„ha egy közgazdász biztosan látja egy probléma megoldását,
ugyanolyan biztos lehet abban, hogy téves.”**

H. A. Innis
amerikai közgazdász

További sikeres tanácskozást kívánok!